

CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN ĐỜI SỐNG VĂN HÓA TINH THẦN CỦA SINH VIÊN Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

Nguyễn Thị Hiếu¹

Tóm tắt. Vấn đề xây dựng và nâng cao đời sống văn hóa tinh thần là một trong những chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước, có ý nghĩa chiến lược đối với sự nghiệp xây dựng văn hoá mới, lối sống mới và con người mới phù hợp với đòi hỏi của đất nước trong thời đại mới. Trong đó, xây dựng và nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên có vai trò đặc biệt quan trọng, góp phần hình thành nhân cách, bản lĩnh của các thế hệ công dân sau này. Bài viết tập trung phân tích các nhân tố tác động đến đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên ở Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Sinh viên, đời sống văn hóa tinh thần.

1. Đặt vấn đề

Đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên là tổng hòa sống động các hoạt động tinh thần của sinh viên và thành quả của những hoạt động đó, chủ yếu trên các lĩnh vực tư tưởng, đạo đức và lối sống, học tập và nghiên cứu khoa học, văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao..., đáp ứng nhu cầu phát triển về các mặt chân, thiện, mỹ của đời sống sinh viên.

Đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên có đặc điểm là: Chủ nghĩa Mác – Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh giữ vai trò chủ đạo, vừa là nền tảng tư tưởng, vừa là kim chỉ nam cho đời sống tinh thần của sinh viên Việt Nam; Đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên Việt Nam hiện nay có mối liên hệ gốc rễ và vững chắc với hệ giá trị tinh thần truyền thống tốt đẹp của dân tộc Việt Nam; Đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên Việt Nam hiện nay nhằm hướng đến hình thành, bồi dưỡng sinh viên trở thành lớp người có phẩm chất, năng lực đáp ứng yêu cầu sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Xây dựng đời sống tinh thần của sinh viên là một nhiệm vụ rất quan trọng và rất cần thiết. Bởi vì, việc xây dựng đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên Việt Nam là xuất phát từ yêu cầu nâng cao phẩm chất, năng lực của sinh viên đáp ứng đòi hỏi của sự vận động xã hội vì mục tiêu xây dựng và phát triển nhanh, bền vững đất nước theo con đường xã hội chủ nghĩa và xuất phát từ thực trạng đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên Việt Nam hiện nay. Xây dựng đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên hiện nay thì trước tiên cần phải tìm hiểu các hoạt động văn hóa tinh thần của sinh viên. Xây dựng đời sống văn hóa tinh thần là một sự nghiệp lâu dài, cần phải tiến hành một cách bền bỉ, vững chắc đòi hỏi phải được sự quan tâm, nhận thức đúng đắn của toàn xã hội. Quá trình này cũng chịu sự tác động của nhiều nhân tố khách quan và chủ quan.

Ngày nhận bài: 03/01/2022. Ngày nhận đăng: 20/02/2022.

¹Đại học Công đoàn
e-mail: hieunt@dhcd.edu.vn

2. Yếu tố tác động đến xây dựng đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên hiện nay

2.1. Những nhân tố khách quan

2.1.1. Tác động của nhân tố kinh tế

Hầu hết các trường Đại học, cao đẳng có vị trí đặt ở các thành phố, thị xã của các tỉnh, thành phố. Đây là nơi quy tụ mọi hoạt động kinh tế, văn hóa, chính trị, các thành tựu và sản phẩm khoa học công nghệ tiên tiến, từ các sản phẩm vật chất, tri thức khoa học đến các sản phẩm phục vụ tiêu dùng, đời sống hàng ngày như nước sạch, rau sạch, đồ ăn sẵn... đều tiện lợi hơn các khu vực khác. Sinh viên các trường đại học, cao đẳng có điều kiện mua đầy đủ các bộ sách giáo khoa, sách tham khảo, các thiết bị, đồ dùng dạy học từ trước khi bắt đầu năm học mới. Các phòng học, thư viện các trường được chú ý sửa sang, rà soát, bổ sung học liệu, về cơ bản, có thể đáp ứng nhu cầu học tập, tìm hiểu, nghiên cứu tối thiểu của sinh viên. Bên cạnh đó, các trung tâm vui chơi giải trí, các lễ hội, hoạt động, sinh hoạt văn hóa tinh thần nhằm đáp ứng nhu cầu văn hóa của mọi tầng lớp nhân dân, trong đó có sinh viên cũng được tu bổ, tổ chức thường xuyên, đa dạng, phong phú

Hiện nay, xã hội phát triển, kinh tế hàng hóa nhiều thành phần vận động theo cơ chế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa tạo ra nhiều thành tựu vượt bậc. Một mặt, nó khiến con người phải năng động hơn, kích thích con người phải vươn lên hoàn thiện mình, nâng cao trình độ, hướng con người đến tư duy hiệu quả, thiết thực. Mặt khác, nó cũng tác động đến lối sống, đạo đức con người với những biểu hiện: thực dụng, trao đổi mua bán các quan hệ xã hội trên cơ sở đồng tiền, không có tình người, sự phân hóa giàu nghèo. Mục tiêu của kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa là vì con người. Vì vậy, tăng trưởng kinh tế phải hướng vào mục tiêu phát triển văn hóa, phát triển và hoàn thiện xã hội. Văn hóa là động lực quan trọng cho sự phát triển kinh tế; còn kinh tế phát triển là mảnh đất thuận lợi cho sự phát triển của văn hóa cộng đồng. Tuy nhiên, dù muốn hay không muốn thì các quan hệ thị trường cũng ít hay nhiều, sớm hay muộn sẽ làm thay đổi đời sống văn hóa tinh thần của con người (trong đó có sinh viên). Do đó, cần phải nhận thức rõ hơn tính hai mặt của kinh tế thị trường và tác động của nó đối với xây dựng đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên.

Kinh tế hộ gia đình được tạo điều kiện phát triển, các gia đình có điều kiện tập trung, đầu tư nhiều hơn cho việc giáo dục, dạy dỗ con cái. Chính vì vậy, vấn đề đầu tư cơ sở vật chất, kỹ thuật phục vụ cho việc học tập của học sinh, sinh viên rất được các gia đình quan tâm và ưu tiên đặc biệt. Đây là một ưu thế rất lớn cho sinh viên có thể khai thác để phát triển đời sống văn hóa tinh thần và định hướng, hoàn thiện nhân cách công dân của mình.

Trong quá trình hội nhập kinh tế thế giới và trong xu thế toàn cầu hoá, các quan hệ kinh tế sẽ mang lại sự hưởng thụ các sản phẩm vật chất và tinh thần thay đổi. Đặc biệt, đối với đối tượng là thế hệ học sinh, sinh viên quá trình hưởng thụ đó có giá rẻ hơn, tiện nghi thuận lợi hơn song nó có khả năng thúc đẩy lối sống tiêu thụ thực dụng, làm tha hoá nhân cách, làm rối loạn những giá trị xã hội, nó phá vỡ sự cân bằng của môi trường truyền thống, nó thương mại hoá không ít các hoạt động văn hoá và quan hệ xã hội. Nó có thể tạo ra khát vọng làm giàu của các thế hệ đặc biệt là thanh niên, sinh viên đang gia tăng trước thời cơ và vận hội này với không ít lệch lạc làm thay đổi cơ cấu giá trị của nền kinh tế cũ để chuyển sang nền kinh tế thị trường. Các nấc thang giá trị có sự thay đổi sâu sắc, làm cho việc phân biệt đúng - sai, "tốt - xấu" trong nhiều trường hợp trở nên hết sức phức tạp. Những yếu tố ngoại lai, lai căng có điều kiện xâm nhập, phát triển, ảnh hưởng tiêu cực đến đời sống văn hóa tinh thần xã hội. Chủ nghĩa cá nhân, thực dụng, lối sống vì đồng tiền, làm giàu bằng mọi giá, các tệ nạn xã hội... có điều kiện phát triển. Trong bối cảnh đó, nếu không có chiến lược văn hóa phù hợp, thì sự ảnh hưởng này sẽ dẫn đến những hậu quả khó lường.

2.1.2. Tác động của nhân tố chính trị

Sự định hướng và tác động của đường lối, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước chiếm vị trí quan trọng và bao trùm đối với việc xây dựng đời sống văn hóa tinh thần lành mạnh và tiến bộ của sinh viên. Bởi

vì, nó hướng vào những vấn đề then chốt trong sự hình thành và phát triển đời sống tinh thần của xã hội nói chung và đời sống văn hóa tinh thần của thanh niên, sinh viên nói riêng, như các vấn đề về lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, tính chất tiên tiến và bản sắc dân tộc đậm đà của nền văn hóa...

Đường lối, chính sách, pháp luật của Đảng và Nhà nước qua các kỳ đại hội vừa phải phù hợp với xu hướng phát triển khách quan tất yếu của đất nước, vừa phải có tác động một cách chủ quan vào sự hình thành và phát triển của đời sống tinh thần của xã hội, trong đó có đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên. Vấn đề này phải được thực hiện trên cơ sở chủ trương của Đảng là coi phát triển văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, là động lực, là mục tiêu của chủ nghĩa xã hội. Có thể thấy rằng, với đường lối chỉ đạo của Đảng, việc phát triển văn hóa có vai trò rất quan trọng nhằm xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện về trí và lực, phong phú về tâm hồn, trong sáng về đạo đức, lý tưởng sống. Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX năm 2001 khẳng định: "Chăm lo giáo dục, bồi dưỡng đào tạo phát triển về chính trị, tư tưởng, đạo đức lối sống, văn hóa, sức khỏe, nghề nghiệp, giải quyết việc làm, phát triển tài năng và sức sáng tạo, phát huy vai trò xung kích" [2;23].

Bồi dưỡng, giáo dục nhân cách, tâm hồn thanh niên, sinh viên là một trong những yếu tố cơ bản để hình thành nền tảng giá trị đạo đức của thế hệ trẻ. Các quan điểm của Đảng nhấn mạnh thanh niên, sinh viên - thế hệ trẻ phải được phát triển toàn diện đạt mục tiêu "xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện" và "lấy con người là trung tâm của sự phát triển" [5;81]. Do đó, cần bồi dưỡng các giá trị văn hóa trong thanh niên, học sinh, sinh viên, đặc biệt là lý tưởng sống, lối sống, năng lực trí tuệ, đạo đức và bản lĩnh văn hóa con người Việt Nam. Tạo điều kiện để thanh niên, sinh viên được học tập, lao động, giải trí, phát triển thể lực, trí tuệ, góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Với sự hướng dẫn của Đảng ta về chủ trương, mục tiêu xây dựng đất nước và chiến lược phát triển văn hóa giúp cho sinh viên có thể giới quan, phương pháp luận để nhận thức đúng đắn trong xây dựng đời sống văn hóa tinh thần lành mạnh theo hướng phù hợp với sự phát triển của xã hội. Trên cơ sở đường lối, chính sách của Đảng, Đảng ủy, Ban Giám hiệu, đoàn thể của các cơ sở giáo dục đại học sẽ chủ động tạo điều kiện thuận lợi về vật chất, tinh thần để nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho sinh viên.

2.1.3. Tác động của nhân tố khoa học, công nghệ

Sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ tạo ra những cơ hội và thách thức cho xã hội hiện đại. Nó hỗ trợ rất nhiều cho sinh viên trong quá trình học tập, sinh hoạt, rèn luyện phẩm chất, đạo đức nhân cách trong nhà trường. Ngoài sách vở và kiến thức tiếp nhận từ thầy cô, sinh viên còn có thể tiếp cận, tham khảo bằng nhiều nguồn khác: qua báo đài, qua tivi, qua mạng internet... Chương trình tin học hóa nhà trường cũng được đầu tư, đẩy mạnh. Bởi thế, các em hầu như không những không bị lạc hậu mà còn được kế thừa, tiếp thu có chọn lọc về thông tin, về kiến thức, về đời sống và các hoạt động văn hóa xã hội của đất nước và thế giới. Hiện nay sinh viên sử dụng: smartphone, ipod, ipad... rất phổ biến có thể gặp ở bất kỳ đâu. Tuy nhiên, sinh viên tiếp nhận tiếp nhận thông tin còn ồ ạt, thiếu chọn lọc, nhanh chóng... chủ yếu thông qua các trang mạng xã hội: Facebook, Instagram, Zalo... sinh viên có thể nắm bắt được rất nhiều thông tin, chia sẻ của các tài khoản, fanpage, các tin trên mạng thường có các tiêu đề giật tít của các bài báo không có nguồn gốc chính thống... Đa số sinh viên chỉ thích đọc các tin giật tít, nhiều lượt chia sẻ, bình luận, lượt thích,... còn không quan tâm nhiều tới các tin tức chính trị, xã hội, kinh tế... Một thực tế đáng buồn là rất nhiều sinh viên nghiện mạng xã hội, có nhiều sinh viên cả ngày chỉ ngồi cầm smart phone lên mạng, thích đăng ảnh, câu lượt thích, hiện tượng "sống ảo", có một số sinh viên còn đăng những dòng trạng thái với cảm xúc tiêu cực... những bất mãn của mình lên mạng xã hội. Sự phát triển của công nghệ đã ảnh hưởng rất lớn tới hành vi, nhận thức, cách ứng xử của sinh viên trong nhà trường.

Có thể thấy rằng, khoa học và công nghệ đang làm thay đổi căn bản đời sống văn hoá của thế hệ trẻ hiện nay so với văn hoá truyền thống của dân tộc. Nó làm cho thế giới tinh thần của sinh viên trở nên phong phú hơn bao giờ hết, làm nên sự đa dạng văn hoá vô cùng vô tận. Khoa học và công nghệ hiện nay đã tác động nhiều chiều đến sự phát triển văn hoá, tác động đến đời sống tinh thần con người. Do đó, trong việc nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên, cần thiết phát huy được những tác động tích cực và hạn chế

sự tác động tiêu cực của nó.

Ngoài các nhân tố khách quan trên đây, vấn đề đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên còn có sự tác động của nhiệm vụ giáo dục, đào tạo, của công tác giáo dục tư tưởng chính trị của các trường Đại học. Bởi vì, các mặt: nội dung giáo dục, hình thức giáo dục, đội ngũ giáo dục và cán bộ làm công tác giáo dục tư tưởng trong nhà trường có tác động định hướng rất quan trọng đến đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên.

2.1.4. Tác động của nhân tố văn hóa - xã hội

Có thể nhận thấy đời sống văn hóa - xã hội có sự tác động đến sinh viên qua cả mặt tích cực và mặt tiêu cực.

Trước hết, môi trường giáo dục đầu tiên của sinh viên là gia đình. Sinh viên được gia đình dạy dỗ và bao bọc trong suốt thời thơ ấu; mang đầy đủ những ý thức, hệ tư tưởng với các lễ giáo của gia đình, lối sống “kính trên nhường dưới”, “tôn sư trọng đạo”... ý thức được những lễ giáo với thầy cô, gia đình, bạn bè... Khi rời xa gia đình đi học chuyên nghiệp, đa phần các sinh viên vẫn giữ được những nét đẹp, các giá trị văn hóa của một người con, một người trò. Đa phần các sinh viên mới đi học (năm thứ nhất) vẫn chăm chỉ học tập; dành thời gian lên thư viện đọc sách, báo, tạp chí; tham gia các hoạt động văn hóa một cách tích cực, nhiệt tình; giữ cho mình lối sống lành mạnh; không đua đòi theo các xu hướng mới hoặc các trào lưu không tốt của giới trẻ hiện nay.

Trong quá trình học tập tại trường, sinh viên (năm thứ hai, năm thứ ba) bắt đầu có những sự thay đổi trong ý thức, suy nghĩ, lối sống; các hệ tư tưởng hay các lễ giáo dần phai mờ. Sinh viên dành nhiều thời gian thư giãn vào các hoạt động văn hóa khác nhau. Một số sinh viên bắt đầu bị ảnh hưởng bởi các yếu tố văn hóa - xã hội, tiêu biểu như các xu hướng “toàn cầu hóa văn hóa” và sự xâm nhập của “văn hóa ngoại lai”. Sự hấp thụ, ảnh hưởng lẫn nhau giữa các dân tộc, các khu vực, các nền văn hóa đã khiến cho những tinh hoa văn hóa từ các miền khác nhau trên hành tinh được kết tụ lại thành những yếu tố cấu thành nền văn hóa chung của nhân loại.

Sự tác động văn hóa - xã hội này có thể gây ảnh hưởng, thậm chí chi phối đến cách ứng xử với gia đình, thầy cô, xã hội, phong cách thời trang, ăn uống, lối sống, quan điểm về tình yêu, cuộc sống... Nguyên nhân chủ yếu là do sự thiếu chọn lọc của sinh viên trong việc tiếp nhận văn hóa mới, với tâm lý thích cái hay, cái mới lạ...

Ngoài ra, trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa tác động đến đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên còn phải kể đến các nhân tố như: “diễn biến hoà bình”. Đây là hoạt động các thế lực thù địch thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” và “xâm lăng văn hóa” nhằm xoá bỏ chế độ xã hội chủ nghĩa và bản sắc văn hóa Việt Nam. Chúng coi tiền hành “Diễn biến hoà bình” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa là mũi đột phá, hòng làm tan rã niềm tin, gây hỗn loạn về lý luận và tư tưởng, tạo ra “những khoảng trống” để dần dần đưa hệ tư tưởng tư sản thâm nhập vào cán bộ, Đảng viên và nhân dân (trong đó có học sinh, sinh viên) nhằm chuyển hóa, xoá bỏ hệ tư tưởng xã hội chủ nghĩa. Đấu tranh chống “diễn biến hoà bình” trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa ở Việt Nam diễn ra ngày càng quyết liệt, là mặt trận nóng bỏng hàng đầu.

Bởi vậy, có thể nhận thấy, sự tác động của văn hóa - xã hội có ảnh hưởng rất lớn đến đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên.

2.2. Nhân tố chủ quan

2.2.1. Tác động của đặc điểm lứa tuổi của sinh viên hiện nay

Về mặt tâm lý, sinh viên là những người ở giai đoạn lứa tuổi có những đặc điểm: có sức sống mạnh mẽ, lạc quan, dám xả thân vì lý tưởng; có khả năng ghi nhớ, khả năng tranh luận, nghiên cứu, thích sinh hoạt cộng đồng, thích giao lưu, có khả năng tự đánh giá, có lòng tự trọng, tự tin, dễ hòa nhập, dễ cảm thông; là những người đã được tuyển chọn về năng lực và phẩm chất để trở thành sinh viên và sống trong môi trường đại học. Đó là cơ sở rất thuận lợi để tiếp thu và hình thành tình cảm, niềm tin, nhu cầu tinh thần, có điều kiện tham gia các hoạt động văn hóa tinh thần... Ở đây, mặc dù đặc điểm lứa tuổi của sinh viên có được tâm

trạng ổn định và có ý thức hơn nhiều so với lứa tuổi trước đó song còn rất mới mẻ, non nớt và có những biểu hiện phức tạp, mâu thuẫn. Một bộ phận sinh viên còn thụ động, chưa thích nghi với môi trường thay đổi, nhất là các sinh viên năm thứ nhất. Sinh viên dễ nhạy cảm với cuộc sống, nhất là những cái mới lạ, cộng với tâm lý chưa thật sự ổn định, lại ham thích và chạy theo cái mới, chịu ảnh hưởng của lối sống đua đòi, thực dụng, hay thay đổi. Đồng thời, ở mỗi sinh viên lại có tâm lý vội vàng, dễ bị kích thích, thiếu tự chủ, chủ quan nên nếu không được định hướng đúng đắn, kịp thời thì sự lựa chọn trong tiếp nhận cái mới dễ dẫn tới sai lầm, thái quá, ảnh hưởng đến sự lựa chọn các giá trị văn hóa đúng đắn trong đời sống văn hóa tinh thần của mình.

Về tâm sinh lý, học sinh có những đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi, phát triển toàn diện về thể chất, trí tuệ và đạo đức. Các nghiên cứu cho thấy học sinh đang trong giai đoạn phát triển nhanh về thể chất, định hình nhân cách, tăng cường học tập để tiếp thu kiến thức và kỹ năng xã hội. Đây là giai đoạn học sinh phát triển tư duy trừu tượng, đặc biệt là phát triển thế giới quan, nhân sinh quan, chứa đựng hoài bão vươn tới lý tưởng cao đẹp, phát triển niềm yêu thích nghề nghiệp... Sự tăng trưởng dần về thể chất của học sinh cho phép các em có đủ sức khỏe để thực hiện nhiều hoạt động cùng lúc: học tập, lao động, thể dục thể thao, vui chơi, tham gia các hoạt động văn hóa tinh thần, thưởng thức văn hóa phẩm, văn hóa và các hoạt động xã hội khác một cách thoải mái. Tuy nhiên, các giới tính khác nhau có những đặc điểm tâm lý khác nhau. Nam giới có cá tính mạnh, tự tin, thích tìm tòi cái mới, giải quyết vấn đề theo tư duy logic... Vì vậy, nam giới sẽ có nhu cầu về đời sống văn hóa tinh thần trong lĩnh vực thể thao, hoặc trong lĩnh vực kỹ thuật, công nghệ... Phụ nữ dịu dàng, tế nhị, thích bộc lộ tâm tư, tình cảm... có nhu cầu về đời sống văn hóa tinh thần trong các lĩnh vực nghệ thuật, học tập, nghiên cứu khoa học.

2.2.2. Tác động của nhu cầu hoạt động và học tập của sinh viên hiện nay

Sinh viên có những nhu cầu như: nhu cầu quan hệ bạn bè khiến họ luôn hướng tới cộng đồng, tập thể, nhóm, tạo ra sự quan tâm, giúp đỡ, hình thành mối quan hệ tình cảm sâu sắc trong đời sống cá nhân; nhu cầu hoạt động văn hóa tinh thần giúp sinh viên gắn bó với bản sắc văn hóa tinh thần dân tộc, tiếp cận và kế thừa có chọn lọc với văn hóa nhân loại, với các loại hình văn hóa tinh thần phong phú, góp phần nâng cao tính chân, thiện, mỹ làm đa dạng hơn đời sống tâm hồn tình cảm; nhu cầu học tập làm tăng tính chủ động, tự lập, phát huy tính sáng tạo, tính tích cực, nâng cao năng lực chuyên môn và tích lũy tri thức để vận dụng trong hoạt động nhận thức và thực tiễn; nhu cầu sinh hoạt cá nhân sinh viên tác động đến lối sống, hoạt động văn hóa tinh thần của sinh viên. Nhu cầu này ngày càng được mở rộng và nâng cao làm tăng ý chí học tập, vươn lên để tiến thân, lập nghiệp. Tuy nhiên, một số sinh viên có nhu cầu không đúng mức, không phù hợp với mức sống của gia đình và xã hội, tiêu pha tốn kém cho các sinh hoạt sinh nhật, hội hè hoặc ăn chơi, cờ bạc, vi phạm pháp luật. Vấn đề này rất cần được quan tâm để hạn chế sự ảnh hưởng tiêu cực của nó đến nhu cầu và hoạt động văn hóa tinh thần lành mạnh của sinh viên.

2.2.3. Tác động của nhân tố gia đình

Gia đình là môi trường đầu tiên tác động đến sự hình thành tính cách, lối sống và sở thích đối với những đứa trẻ. Trong gia đình con cái được học những kỹ năng sống đầu đời. Cách thức ứng xử của bố mẹ với nhau, ứng xử của bố mẹ với các mối quan hệ họ hàng, đồng nghiệp, bạn... ảnh hưởng tới hành vi, thái độ ứng xử, cách sống và nhu cầu của con cái từ nhỏ cho đến khi trưởng thành. Vì vậy khi sinh viên trưởng thành, vấn đề đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên cũng bị ảnh hưởng ít nhiều từ nền nếp, truyền thống gia đình.

2.2.4. Tác động của năng lực tự giáo dục của bản thân sinh viên hiện nay

Năng lực giáo dục của sinh viên phụ thuộc vào trình độ của mỗi người trong tiếp nhận và xử lý thông tin, phụ thuộc vào nhu cầu và việc tham gia các hoạt động văn hóa tinh thần của họ; ở khả năng khai thác thông tin và nỗ lực cá nhân, khả năng tự ý thức, tự cam kết, tự kiểm tra, tự giác hành động. Khả năng tự giáo dục làm cho họ tăng cường khả năng tự nghiên cứu, giúp họ phát triển hoạt động sáng tạo độc lập, làm tăng hàm lượng tri thức và biến nó thành cái của bản thân. Yếu tố này cần được kích thích, khuyến khích, xuất phát từ nhu cầu, lợi ích thiết thực và đúng đắn, sẽ tạo ra động lực phát huy khả năng tự giáo dục, phù

hợp với cách học đại học, góp phần biến quá trình giáo dục thành quá trình tự giáo dục ở mỗi sinh viên.

Có thể thấy rằng, các nhân tố trên đây chưa phải là hoàn toàn đầy đủ, nhưng đó là những nhân tố cơ bản nhất, tạo ra sự tác động toàn diện tới xây dựng và nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên.

3. Kết luận

Đời sống văn hóa tinh thần là một trong những lĩnh vực cơ bản hợp thành đời sống của con người nói chung và sinh viên nói riêng. Đẩy mạnh việc nghiên cứu đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên luôn là một trong những vấn đề mang tính cấp thiết, có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc. Trong quá trình xây dựng, đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên chịu sự tác động của nhiều nhân tố khách quan và chủ quan trên cả hai mặt tích cực và tiêu cực. Vì vậy, yêu cầu cần thiết là khai thác, phát huy những tác động tiêu cực và khắc phục những tác động tích cực để xây dựng đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2016). Xây dựng môi trường văn hóa trong trường học. Kỷ yếu Hội thảo khoa học Quốc gia.
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2001). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [3] Đảng Cộng sản Việt Nam (2016). Văn kiện Nghị quyết Đại hội đại biểu lần thứ XII. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [4] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). Văn kiện Nghị quyết Đại hội đại biểu lần thứ XIII. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tập 1.
- [5] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). Văn kiện Nghị quyết Đại hội đại biểu lần thứ XIII. Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, tập 2.
- [6] Hội sinh viên Việt Nam (2018). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X. Nxb Thanh niên, Hà Nội.
- [7] Hội sinh viên Việt Nam (2021). Báo cáo số 15-BC/ TWHSV, sơ kết công tác Hội và phong trào sinh viên Học kỳ I, năm học 2020 - 2021, Hà Nội.
- [8] Trần Duy Vinh (2008). Đời sống văn hóa tinh thần của sinh viên Đại học Thái Nguyên hiện nay, Luận văn thạc sĩ Văn hóa học, Học viện Chính trị - Hành chính Quốc gia Hồ Chí Minh.

ABSTRACT

Factors affecting the cultural and spiritual life of students in Vietnam today

The issue of building and improving the spiritual and cultural life is one of the great policies of the Party and State, having strategic significance for the cause of building a new culture, new lifestyle and a new person in line with the requirements of the country in the new era. In particular, building and improving the cultural and spiritual life of students plays a particularly important role, contributing to the formation of the personality and bravery of future generations of citizens. The article focuses on analyzing the factors affecting the cultural and spiritual life of students in Vietnam today.

Keywords: Students, cultural and spiritual life.